

Zpráva ze zahraniční cesty

Konference: 34th IATUL Conference, 14. – 18. 4. 2013, Kapské město, JAR

Téma konference: **"Doing it together: effective collaboration in scientific and technological university libraries"**

WWW: <http://active.cput.ac.za/iatul2013/>

Sborník: <http://docs.lib.purdue.edu/iatul/>

Mgr. Ilona Trtíková, Ústřední knihovna ČVUT v Praze

V pořadí 34. výroční konference asociace IATUL (The International Association of Scientific and Technological University Libraries) se konala 14. – 18. 4. 2013 v Kapském městě. Pořadatelem byla The Cape Peninsula University of Technology (CPUT). Téma letošní konference bylo zaměřeno na spolupráci/kolaboraci (angl. collaboration) ve smyslu spolupráce v rámci vlastní instituce, kde se knihovna spolupodílí na výuce, výzkumu a pomáhá dosáhnout studentům, vyučujícím a vědeckým pracovníkům jejich profesní cíle. Dále knihovny spolupracují s ostatními knihovnami, vědeckými institucemi, poskytovateli dat, vládními institucemi atd., a to na národní i mezinárodní úrovni. Zahrnuta byla aktuální témata jako e-science, cloud computing, e-learning.

Z pohledu počtů účastníků je konference relativně malá, ovšem řada účastníků se zúčastňuje pravidelně. Z toho to důvodů se sami pravidelní účastníci označují za rodinu IATUL, a tím je ovlivněna celá atmosféra konference, která je velmi přátelská a zároveň pracovní v rámci kuloárních debat. Zájem budila především nová řešení, nové služby knihoven s využitím volně dostupných nástrojů.

Konference jsem se zúčastnila jako aktivní účastník. Přednesla jsem příspěvek na téma *Meeting the users' needs in the access to information effective collaboration for developing and delivering new user-centered information services*. Plný text příspěvku bude zveřejněn v rámci 2013 IATUL Proceedings, který bude umístěn v repozitáři Purdue University (<http://docs.lib.purdue.edu/iatul/>). Za Českou republiku byl přijat i poster *Library as a Coordinator of University Open Access Initiatives: Institutional Repository in the University Information Infrastructure*, který prezentovala Mgr. Lenka Němečková, Ústřední knihovna ČVUT v Praze

Jak první přednáška konference bylo vystoupení zvaného řečníka dr. Siv Vangen z The Open University ve Velké Británii, která se zaměřila ve svém příspěvku *How effective national and transnational collaboration are manager: the key lessons from research* na aspekty spolupráce z pohledu vyššího managementu, věnovala se problematice hledání partnerů, vytváření sítí spolupracujících institucí.

Maria Heijne bývalá ředitelka univerzitní knihovny TU Delft v Nizozemí se ve svém příspěvku (*Technical*) *University libraries and public libraries : collaboration to provide access to information for all* věnovala spolupráci univerzitních a veřejných knihoven. V současnosti pracuje v Netherlands Institute for Public Libraries, kde se touto problematikou zabývá. Představila projekt, kde se snaží poskytnout veřejnosti akademické, vědecké znalosti z oblasti medicíny. Dále se věnovala pracovní skupině Finch group, která vznikla při RIN (Research Information Network), jejím úkolem je prosadit širší přístup k vědeckým poznatkům pomocí Golden Access.

Prof. L. Czerniewicz (příspěvek: *Power and politics in a changing scholarly communication landscape*) se zabývala vědeckým cyklem, které je ovlivněn novými technologiemi – komunikační kanály, sdílení informací, publikování článků v repozitářích jako náhrada za běžné časopisy, např. PLOS one, open textbooks. Díky tomu se informace dostávají k širšímu okruhu uživatel, jsou přístupné různé druhy obsahů, a zajímavé je tedy měření dopadu na vědu. V současnosti je hodnocení založeno na citovanosti, to ale není do budoucna dostačující, proto se mluví o termínech použití – usage, re-use. Klíčem mohou být analýzy, které ukáží přínos vědeckých výstupů.

Velmi působivým řečníkem byl prof. J. Cronje, který není profesí knihovníale vysokoškolský pedagog. Svůj příspěvek s názvem *Why I don't use library* uvedl vtipně na téma, proč jsou knihy nebezpečné (bakterie, prach, staré informace mohou zabíjet...). Poté se zaměřil na převážně volně dostupné služby a nástroje, které mu pomáhají pracovat s informacemi a sdílet informace s kolegy, studenty. Využívá např. Mendeley, Researchgate, Academia.edu Google drive, Delicious, MS spreadsheet. Závěr jeho příspěvku se nesl v myšlence, že úkolem knihovníků je ukázat vědcům dostupné služby a nástroje, které umožňují efektivní práci s informacemi.

Dalším zvaným řečníkem byla Sara Grobelaar z University of Stellenbosh, JAR. Ve svém příspěvku *The development and Managment of Research Uptake in Sub-Saharan Africa* se věnovala 5-letému projektu DRUSS, na kterém spolupracuje 24 univerzit z celé Afriky. Cílem

je nastavení politiky vědy a výzkumu na vysokých školách. Zvláštní pozornost zaměřují na možnosti spolupráce vědců s vládou a podniky.

První a druhý den odpoledne byly vždy tři paralelní sekce, ty byly zaměřeny na témata z oblastí e-learning, informační výchova, národní spolupráce, inovativní způsob využití technologií, organizační změny.

Zajímavým příkladem informační výchovy byl příspěvek Wenera Van Wyka z University of Pretoria (*The use of a virtual library tour to assist first year students in becoming library literate*), který prezentoval interaktivní aplikaci, která učí studenty prvních ročníků pohybovat se po knihovně a využívat jejích služeb.

Caroline Leiss z Technische Universitat Munchen (*Transliteracy at technical university – an institution-wide collaboration in practice*) se zabývala termín transliteracy, který podle ní lépe vystihuje schopnosti zdárného projití v rámci celého cyklu učení a výzkumu, tj. plánování projektu, získání a evaluace informací, uložení a správa, použití a znovupoužití, sdílení a publikování. Oproti informační výchově zde nejsou stanoveny dovednosti, které musí student umět, ale nastavuje se proces v celoživotním učení, kde lze lépe reagovat na všeobecně probíhající změny. V souladu s touto myšlenkou mají v knihovně nastavenou nabídku seminářů a kurzů e-learningu.

Z posterové sekce, která byla prezentována druhý den konference dopoledne, mě asi nejvíce zaujal mimo posteru mých kolegyně, příspěvek Judith Mavodza o využití cloud computing v knihovnách *The impact of cloud computing on the future of academic library practices and services*.

Lucia Schoombe ze Stellenbosch University v příspěvku řešila problém, jakým způsobem mohou vědci najít partnery pro svůj výzkum (*Making the link: the library's role in facilitating research collaboration*). Knihovna je v tomto vědcům nápomocna jednak různými kurzy, jednaki bibliometrickými nástroji, které mají k dispozici (SciVal).

Posledním zvaným řečníkem byl Jay Jordan z OCLC ve svém vystoupení se věnoval trendům, které spatřuje pro rok 2013 jako velmi důležité. Jedná se o evoluci ve vyhledávání, e-voluci ve výuce, cloud computing, partnerships, group/social/gaming, linked open data, podle těchto témat rozdělil svoji přednášku. Zmínil řadu služeb např. vyhledávač DuckDuckgo nebo Knowledge Graph – znalostní databáze z Google, MOOCs (otevřený online kurz).

Konference IATUL je pro pracovníky z univerzitních knihoven velmi přínosná již s ohledem na její úzké zaměření. Každoročně se scházející zástupci univerzitních knihoven z celého světa a diskutují témata, která jsou pro dané instituce aktuální. Za nevýhodu lze považovat poměrně vysoké vložné na konferenci. Ovšem to je vyváženo získanými kontakty a přehledem, co a jakým způsobem se řeší v různých částech světa. Celkem zajímavé a inspirativní byly příspěvky z Afriky, hlavně z JAR, kde se knihovny podílí na řadě projektů jak k podpoře vědy a výzkumu, tak i k na podporu studia. Z mého pohledu mi konference

mimo kontaktů potvrdila, že využití volně dostupných služeb na podporu propagace služeb knihovny je správný směr. Po vyslechnutí řady příspěvků na konferenci se chci více zaměřit na volně dostupné služby a nástroje pro vědce, které umožňují vyhledávání, správu a sdílení informací v rámci vědeckého cyklu.

O poznatcích získaných na konferenci IATUL 2013 budu prezentovat na konferenci Bibliotheca academica 2013. Zároveň chci poděkovat AKVŠ, která mi poskytnutými finančními prostředky umožnila účast na této prestižní konferenci.